

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟΥ

[Τελευταία πληθαίνουν οι κραυγές απελπισίας των απολογητών του ιεραρχικού και εμπορευματικού συστήματος διακυβέρνησης για την φθορά που υφίστανται οι θεσμοί αυτού του συστήματος από εκείνους που (τί περίεργο!) όφειλαν να είναι υπερασπιστές τους. Αντίθετα, η κριτική των θεσμών ως τέτοιων ασκείται πλέον από μια μειοψηφία όταν, άλλοτε, αποτελούσε την καρδιά της αμφισβήτησης. Αυτό και μόνο αποδεικνύει ότι, προς το παρόν, οι θεσμοί κάθε άλλο παρά απειλούνται ως τέτοιοι. Εκείνο που συμβαίνει είναι η σύγκρουση στο εσωτερικό τους, μεταξύ των διαφόρων δυνάμεων εξουσίας που επιδιώκουν τον έλεγχο τους. Αυτό το κείμενο επιδιώκει συνειδητά να φθείρει τον θεσμό του κοινοβουλίου σε πείσμα όσων τον θεωρούν ως το τέρμα της ιστορίας.]

Την επαύριο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι ελίτ της εξουσίας αντιλήφθηκαν ότι ο φασισμός, ως μέθοδος χειραγώγησης της κοινωνίας είχε αποτύχει, κυρίως γιατί έλεγχε μεν την κοινωνία αλλά και προκαλούσε την καταστροφή της. Από την στιγμή που η μοναδική συνθήκη που γίνεται αποδεκτή από τον καπιταλισμό είναι η εργασιακή ειρήνη, η μετατροπή της κοινωνίας σε μάζα εργαζομένων, ήταν απαραίτητο να βρεθεί ένας νέος τρόπος άσκησης της εξουσίας που να εξασφαλίζει την διαιώνιση της κυριαρχίας. Η καταλληλότερη φόρμουλα ήταν εκείνη που θα τροφοδοτούσε τους ανθρώπους με την ψευδαίσθηση της συμμετοχής στις αποφάσεις, ώστε η αντίδρασή τους ενάντια στην ολοένα και αυξανόμενη ρομποτοποίησή τους, όπως και ενάντια στις δομές της εξουσίας, να μπορεί να διοχετεύεται σε διαύλους ακίνδυνους για την άσκηση της τελευταίας. Έτσι, οι ανανεωμένες ελίτ επέστρεψαν στον θεσμό του κοινοβουλευτισμού. Διέγνωσαν ορθότατα ότι μπορεί να αποτελέσει τον μοναδικό θεσμό που επιτυγχάνει το φαινομενικά ακατόρθωτο: περιορίζει την δημοκρατία προσποιούμενος ότι την διευρύνει. Θα προσπαθήσουμε εδώ να σκιαγραφήσουμε τον τρόπο με τον οποίο ο κοινοβουλευτισμός εξαπατά τους ανθρώπους.

Α. Η ΑΠΑΘΗΛΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΠΗΣ

Ο σύγχρονος κοινοβουλευτισμός στηρίζεται σε έναν θεσμό που ισχυρίζεται ότι ενσαρκώνει την "λαϊκή εξουσία", την καθολική ψηφοφορία ή, με άλλα λόγια, τις εκλογές. Κατ' αυτές -και εδώ συμφωνούν όλοι οι εξουσιαστές- οι άνθρωποι εκχωρούν το δικαίωμα καθορισμού της δημόσιας ζωής, το οποίο κατέχουν εκ φύσεως (ως ανεξάρτητα άτομα που σχηματίζουν κοινωνίες), σε κάποιους εκπροσώπους. Αυτοί αναλαμβάνουν (με το αζημίωτο) αυτό το δικαίωμα το οποίο υποτίθεται ότι ασκούν στην αίθουσα της Βουλής. Έτσι, ενώ οι άνθρωποι διατηρούν την ψευδαίσθηση ότι κατ' αυτόν τον τρόπο καθορίζουν και ελέγχουν την ζωή τους (και η ελίτ της διανοήσης μαζί με τα μέσα ενημέρωσης κάνουν ότι μπορούν για να τους πείσουν), στην ουσία αναθέτουν αυτόν τον έλεγχο σε κάποιους επαγγελματίες "υπερασπιστές των λαϊκών συμφερόντων" ή "εκσυγχρονιστές της οικονομίας" ή "υγειονομικούς υπαλλήλους" του συστήματος" ή...ή. Δεν αντιλαμβάνονται όμως ότι, την επαύριο ήδη των εκλογών, αυτή η εξουσία ασκείται, με την συγκατάθεσή τους, επάνω στην ίδια τους τη ζωή από κάποιους άλλους.

Β. ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΛΙΝΕΣΗΣ

Όμως οι άνθρωποι δεν ψηφίζουν καν "δικούς τους" εκπροσώπους αλλά "υποψήφιους", δηλ. εκπροσώπους ενός κόμματος, αυτούς που το κάθε κόμμα κρίνει ως κατάλληλους να το εκπροσωπήσουν στην Βουλή. Θα μας πουν ότι το κόμμα δεν είναι ένας απρόσωπος οργανισμός. Έχει μέλη, τα οποία αποφασίζουν ποιοί θα είναι "υποψήφιοι". Δεν θα υπεισέλθουμε στην, ανούσια κατά την γνώμη μας, διαμάχη περί "δημοκρατικών ή μη διαδικασιών στο εσωτερικό των κομμάτων". Θα επισημάνουμε, όμως, ότι τα ενεργά μέλη που έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες, (με άλλα λόγια, η ηγεσία ενός κόμματος) είναι πάντα πολύ λίγα σε σχέση με τους ψηφοφόρους του, την "βάση", δηλ. τους χειροκροτητές, τους αφισκοκολλητές και τους σημαιοφόρους των κομματικών συγκεντρώσεων.

Ο αγώνας των κομμάτων να καταλάβουν την εξουσία, πάντως, τα εξαναγκάζει να λαμβάνουν υπόψη τους (ή, τουλάχιστον, να προσποιούνται ότι το κάνουν) τα συμφέροντα των κοινωνικών ομάδων που αποτελούν την "βάση" τους, ιδιαίτερα στην περίοδο λίγο πριν τις εκλογές. Δεν πρέπει, όμως, να ξεχνάμε ότι ψηφοφόροι του ίδιου κόμματος είναι τόσο βιομήχανοι όσο και εργαζόμενοι, τόσο τεχνοκράτες όσο και μαγαζάτορες,

τόσο "πνευματικοί ηγέτες" όσο και αναλφάβητοι. Οι θεμελιακές αυτές αντιθέσεις εξομαλύνονται στο εσωτερικό των κομμάτων. Όλοι γίνονται "μέλη". Γεγονός που έχει τραγελαφικές συνέπειες όταν ένα κόμμα προσπαθεί να επιλύσει τις διαφορές π.χ. των ιδιοκτητών με τους ενοικιαστές. Τα κομμουνιστικά κόμματα έλυναν μέχρι πρότινος αυτές τις αντιθέσεις με το μαχαίρι. Οι ηγεσίες αναλάμβαναν τα πάντα: οικονομική και πολιτική εξουσία, κομματικά μέσα ενημέρωσης κλπ., ενώ οι ψηφοφόροι ψήφισαν, κόλλαγαν αφίσες, πούλαγαν κουπόνια και (συχνότατα) ήταν υπάλληλοι του κόμματος. Αυτά, βέβαια, όσο υπήρχαν ακόμη ψηφοφόροι.

Ο "δικομματισμός": Μία από τις "φάσεις" από τις οποίες ήταν απαραίτητο να διέλθει το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης ήταν και το -κατά το Αμερικανικό πρότυπο- δικομματικό σύστημα. Κατ' αυτό, η διαχείριση της εξουσίας γίνεται, εναλλάξ, από ένα "φιλελεύθερο-συντηρητικό" κόμμα και από ένα "σοσιαλδημοκρατικό-φιλολαϊκό". Ο δικομματισμός αποτελεί μέχρι σήμερα κύριο παράγοντα διαφύλαξης της αξιοπιστίας του συστήματος. Όταν ο ένας "αποτύχει", υπάρχει πάντοτε ο άλλος. Σε ορισμένες χώρες, πάντως, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία και ενός τρίτου κόμματος με ποικίλο πολιτικό προσανατολισμό, ανάλογα με τις διαθέσεις της μάζας των ψηφοφόρων. Αυτό έγινε επειδή τα δυο μεγάλα κόμματα, για διάφορους λόγους μεταξύ των οποίων ήταν και η αυξημένη οσμή των σκανδάλων στα οποία ήταν αναμειγμένα, είχαν ήδη χάσει μεγάλο μέρος από το κύρος τους. Στην περίπτωση της Βρεταννίας, το τρίτο κόμμα προήλθε από τους κόλπους του Εργατικού κόμματος (του "φιλολαϊκού"), ενώ στην Ελλάδα από τους κόλπους της δεξιάς. Όπως και νά 'ναι, ο επιδιωκόμενος στόχος είναι ο ίδιος: ο εγκλωβισμός των δυσареστημένων στα πλαίσια της ιδεολογίας της εξουσίας.

Η αριστερή "αντιπολίτευση": Μέσα σε αυτό το πλέγμα χειραγώγησης των ανθρώπων, τα αριστερά κόμματα κατέχουν περίοπτη θέση. Τα κόμματα αυτά, στην προσπάθειά τους να μη μείνουν εκτός νυμφώνος, "ανανεώνονται" και εγκαταλείπουν την παλαιά ρητορική τους. Ό,τι, όμως, και να κάνουν, εφόσον συμμετέχουν στην εκλογική διαδικασία, επικροτούν (τόσο στην πράξη όσο και φραστικά πλέον) τον κοινοβουλευτισμό. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ικανά μόνο για μια αντιπολίτευση στα πλαίσια του συστήματος. Εξάλλου, τόσο τα ίδια όσο και οι οργανώσεις που αυτά επηρεάζουν (συνδικάτα, φοιτητικοί σύλλογοι κλπ.) έχουν ως καθήκον τους μάλλον την "διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης", δηλ. την διασφάλιση του συστήματος της κυριαρχίας.

Στην καλύτερη περίπτωση, δεν αντιλαμβάνονται τις απεριόριστες δυνατότητες του κοινοβουλίου να αφομοιώνει κάθε φωνή που αντιτίθεται σ' αυτό, από την στιγμή που αυτή η φωνή εκφράζεται εντός του κοινοβουλίου. Έτσι που η εντός του κοινοβουλίου διαφωνία καταλήγει σε συμφωνία ως προς την χειραγώγηση. Συμφωνία που περιλαμβάνει εκλογικές συμμαχίες, οικονομική ενίσχυση των κομμάτων που παίρνουν μέρος στην κατανομή της εξουσίας ως και την τήρηση της μυστικότητας για "λόγους ασφαλείας".

Η αριστερή "αντιπολίτευση" δεν γίνεται ενεργό κομμάτι της εξουσίας παύοντας να είναι αριστερή. Αλλά, ακριβώς, παραμένοντας αριστερή και εγκλωβίζοντας έτσι στις τάξεις της ανθρώπους δυσνητικά αντίθετους προς την συνέχιση της κυριαρχίας. "Η καταπιεσμένη καρδιά χτυπά δυνατότερα όταν στο κοινοβούλιο η αριστερά κατακεραυνώνει τον συντηρητισμό". Μέσω της αντιπολίτευσης, η "καταπιεσμένη καρδιά" ουσιαστικά εφησυχάζει. Κάθε επαναστατικό αίσθημα εξουδετερώνεται γιατί "καθαρίζουν οι δικοί μας, οι άνθρωποι του λαού", πάντα εντός του κοινοβουλίου ή, τουλάχιστον, εντός του αναγνωρισμένου στίβου διεκδικήσεων: των συνδικάτων. Η αριστερή "αντιπολίτευση" συμβάλλει με την σειρά της στην εφαρμογή του δόγματος: "Ελευθερία σημαίνει να επιλέγεις το κόμμα που θέλεις να σε εξουσιάζει". Έτσι, "ο πλουραλισμός γίνεται τυπικός και τα κόμματα κατά βούληση εναλλάξιμα".

Γ. Η ΣΧΕΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ-ΨΗΦΟΦΟΡΟΥ

Το "πελατειακό" σύστημα (CLIENTELISM): Από τα παραπάνω είναι, πλέον, σαφές ότι τα κόμματα δεν αποτελούν παρά οργανώσεις της κρατικής εξουσίας στο εσωτερικό της κοινωνίας. Είναι, φυσικό, επομένως, να ενδιαφέρονται να συγκρατήσουν τους ψηφοφόρους τους όπως ακριβώς η κρατική εξουσία ενδιαφέρεται να "συγκρατήσει" την κοινωνία. Αυτό το επιτυγχάνουν με τον παρα-θεσμό της εκλογικής "πελατείας". Με την δημιουργία, δηλαδή, μίας στενής σχέσης ανάμεσα στους ψηφοφόρους και τους υποψηφίους. Η σχέση αυτή αντικατοπτρίζει την σχέση λαού και ηγεσίας σε κοινωνικό επίπεδο. Πού βασίζεται αυτή η σχέση; Μήπως στη συμπάθεια και στην αλληλοεκτίμηση; Θα αστειεύεστε. Βασίζεται μόνο σε μια εμπορική συναλλαγή, κατά την οποία ανταλλάσσονται ψήφοι με διάφορες "μικροεξυπηρετήσεις" (ρουσφέτια). Η σχέση αυτή ξεκινά από την εποχή που ο υποψήφιος είναι ακόμη ...υποψήφιος και ο ψηφοφόρος τον βοηθά στην προεκλογική του εκστρατεία. Και όταν εκλεγεί, όλο και κάπου θα βρει να βολέψει τον "πιστό πολιτικό του φίλο".

Ο "πιστός πολιτικός φίλος" χαμογελάει ευχαριστημένος. Νομίζει ότι έχει πουλήσει ακριβά την ψήφο του γιατί έχει εξασφαλίσει μια θεσούλα στο δημόσιο ή την ευνοϊκή μετάθεση του στρατευμένου υιού αν ο υποψήφιος εκλεγεί. Ο υποψήφιος χαμογελάει ακόμη πιο ευχαριστημένος. Γνωρίζει ότι έχει κοροϊδέψει τον "πιστό πολιτικό του φίλο" γιατί έχει αγοράσει την ψήφο του, δηλαδή την γνώμη του, πολύ-πολύ φτηνά. Έχει εξασφαλίσει την εξουσία και σε αντάλλαγμα τί έχει δώσει; μια θεσούλα στο δημόσιο. Ο ψηφοφόρος έχει εξαγοραστεί και στο εξής τρέμει κι αυτός μην χάσει το κόμμα του και δεν πάρει την θεσούλα.

Ο "Ηγέτης": Κατά τη μετάβαση από την μονοκομματική δικτατορία στον κοινοβουλευτισμό, διατηρήθηκε, ιδιαίτερα στις πιο συντηρητικές κοινωνίες, η μορφή του "Ηγέτη" (Φύρερ). Η ανίχνευση της σχέσης "Ηγέτη"- "μάζας" είναι, φυσικά, δύσκολο εγχείρημα και εδώ θα αποπειραθούμε απλώς την σκιαγράφησή της. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της μεσαίας τάξης (αυτής που στην Ελλάδα καθιερώθηκε να αποκαλείται "οι μικρομεσαίοι") είναι και ο συνδυασμός αισθημάτων θαυμασμού και φόβου απέναντι στην εξουσία. Στον βαθμό που βασικός πυρήνας των συντηρητικών κοινωνιών είναι η οικογένεια, ο φόβος προς την πατρική εξουσία, φόβος θεμελιακός, καθώς και ο θαυμασμός, η ζήλια απέναντι στη μορφή του πατέρα μεταφέρεται στην σχέση "Ηγέτη"-οπαδού. Από εκεί διαχέεται στο σύνολο των ψηφοφόρων. Σε συνδυασμό με την απατηλή, όπως είπαμε, εξουσία που αποκτούν οι ψηφοφόροι μέσω των εκλογών, ο θαυμασμός αυτός καθιστά τους τελευταίους, όχι μόνο συνειδητά (δηλ. ένεκα συμφέροντος) αλλά και υποσυνείδητα, κοινωνούς της εξουσίας του "ηγέτη" -στην ουσία: του "πατέρα του λαού". Η κατάλληλη διέγερση του θυμικού των μαζών μαζί με τις ανάλογες υποσχέσεις περί "κοινωνικής δικαιοσύνης", "σοσιαλισμού", "προστασίας των μικρομεσαίων" και, σήμερα, υπεράσπισης των δικαιών του έθνους, ισχυροποιούν την σχέση "ηγέτη"- "μάζας". Εξάλλου, η τελευταία υφίσταται, ιδιαίτερα στις συντηρητικές κοινωνίες, μια σεξουαλική στέρηση που είναι καθοριστική για την συμπεριφορά της. Ταλανιζόμενη από μια "λίμναση" [(ψυχαναλ.)]Η συσάρρευση μη εκκενωμένης ορμής προς ηδονή (λίμπιντο)] την οποία δεν είναι δυνατόν να εκτονώσει στα πλαίσια των σημερινών κοινωνικών και διαπροσωπικών σχέσεων, προσβλέπει με πόθο σ' εκείνον που έχει την δύναμη να κάνει την εξουσία να ενδίδει. Ο "ηγέτης" ενσαρκώνει, δηλαδή, τους ανεκπλήρωτους πόθους χιλιάδων ανδρών και γυναικών που τον ατενίζουν με άπληστα μάτια, αδημονώντας να παρευρεθούν στο όργιο της κομματικής συγκέντρωσης. Οι άθλιες σχέσεις τους με τους/τις συζύγους και τα παιδιά τους, φαντάζουν τότε κάπως περισσότερο υποφερτές. Και όταν το κόμμα "μας" νικήσει στις εκλογές, δεν πρόκειται πλέον για μια απλή "νίκη" αλλά για την εκτόνωση ενός πόθου που εμποδιζόταν να εκφραστεί, πόσο μάλλον να ικανοποιηθεί για τέσσερα ολόκληρα χρόνια.

Δ. Η ΦΑΡΣΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Θα προσπαθήσουμε τώρα να δείξουμε το πώς και το γιατί η νομοθετική εξουσία (το κοινοβούλιο) δεν νομοθετεί, δεν εκπληρώνει δηλαδή ούτε τον στοιχειώδη λόγο υπάρξής του. Ας δούμε, λοιπόν, τί κάνει ο υποψήφιος "μας" μόλις εκλεγεί.

Μια πληθώρα διατάξεων, ενσωματωμένων στο Σύνταγμα και στον Κανονισμό της Βουλής παρέχει την δυνατότητα στο Κράτος να χρησιμοποιεί την Βουλή ως "γέφυρα" απ' όπου περνούν τα διάφορα νομοθετήματά του. Πιο συγκεκριμένα:

α) Απλή ανάλυση των στατιστικών στοιχείων δείχνει ότι μόνο μια ελάχιστη μειοψηφία των νόμων ψηφίζεται από την ολομέλεια της Βουλής. Η συντριπτική πλειοψηφία ψηφίζεται είτε από το 100μελές τμήμα ...διακοπών είτε από τα χειμερινά τμήματα νομοθετικής εργασίας είτε και από την ολομέλεια με τους περισσότερους βουλευτές ...απόντες. Στην πραγματικότητα, κάθε φορά, η συντριπτική πλειοψηφία των βουλευτών αγνοεί τί ψηφίζεται και τί όχι και δεν ενδιαφέρεται να μάθει.

β) Σε ποσοστό 99,9%, οι νόμοι που ψηφίζονται εισάγονται στη Βουλή με κυβερνητική πρωτοβουλία.

γ) Ο συνηθέστερος τρόπος θέσπισης κανόνων που ρυθμίζουν τις σχέσεις "κράτους-πολίτη" είναι η έκδοση των λεγόμενων "κανονιστικών πράξεων", δηλαδή αποφάσεων των υπουργείων και άλλων τομέων της κρατικής εξουσίας, που δεν έχουν υποβληθεί για ψήφιση ούτε στον ...αθλητικό σύλλογο της γειτονιάς σας.

δ) Με την περίφημη, πλέον, διαδικασία των τροπολογιών, είναι δυνατόν να ψηφίζονται σε χρόνο ανύποπτο διατάξεις, άσχετες με το κύριο σώμα του νομοσχεδίου, διατάξεις από ρουσφετολογικές έως ύποπτες (τα παραδείγματα αφθονούν).

ε) Οι δημόσιες υπηρεσίες εργάζονται με βάση όχι έστω τον πολύπλοκο νόμο αλλά την λεγόμενη "απλοποιητική εγκύκλιο". Αυτήν που, στην πραγματικότητα, συνιστά μηχανισμό για να ισχύει τελικά όχι ό,τι η Βουλή κατάφερε να ψηφίσει, πολλές φορές σε αντιδικία με τον Υπουργό, αλλά ό,τι η Διοίκηση τελικά ήθελε, με το αρχικό κείμενο νομοσχεδίου.

στ) Υπάρχουν, βέβαια, και -εξαιρετικά σπάνιες:- περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας νόμος ψηφίζεται από την ολομέλεια της Βουλής μετά από πολυήμερη συζήτηση στην οποία ήταν συνεχώς παρόντες και οι 300 εκπρόσωποί "μας". Οι τελευταίοι αποδεικνύουν τότε τίνος εκπρόσωποι είναι στην πραγματικότητα, ψηφίζοντας σύμφωνα με τις επιταγές της ηγεσίας του κόμματός τους και σε αντίθεση με τις επιθυμίες ή και τα συμφέροντα ακόμη, αυτών που τους ψήφισαν.

Όμως η Βουλή (ακριβέστερα: η αντιπολίτευση) υποτίθεται πως έχει και μια ακόμη αρμοδιότητα εκτός από την ...μη ψήφιση των νόμων. Πρόκειται για τον περίφημο θεσμό του κοινοβουλευτικού ελέγχου των πεπραγμένων της κυβέρνησης. Ο θεσμός αυτός συνίσταται στην υποβολή επερωτήσεων σε υπουργούς, υφυπουργούς κλπ. στις οποίες οι τελευταίοι συνηθέστατα απαξιούν καν να απαντήσουν. Με την επερώτηση εκπληρώνεται ο πανάρχαιος πόθος των εξαρτημένων να εισακουσθούν από τους ισχυρούς και γιαυτό αποτελεί εξαιρετικό παράγοντα αφομοίωσης της οποιασδήποτε διαμαρτυρίας, μια και σημαίνει, πάνω απ' όλα, ότι ο λαός αναγνωρίζει το δικαίωμα στην Εξουσία να αποφασίζει. "Ό,τι για το λαό αποτελεί κατόρθωμα, γίνεται για τους εκπροσώπους του ένα γενικά ενοχλητικό τιμητικό καθήκον, που το εκπληρώνουν περιοδικά και εντελώς αδιάφορα."

Θα κάναμε, πάντως, σοβαρό λάθος αν υποστηρίζαμε ότι το κοινοβούλιο είναι εντελώς "ξένο" προς κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κάτι τέτοιο θα το υποβίβαζε στα μάτια των ψηφοφόρων και, επομένως, θα έθετε σε κίνδυνο τον θεσμό της αντιπροσώπευσης. Αντίθετα, θα πρέπει να διατηρεί ένα ελάχιστο εξουσιών. Αυτό επιτυγχάνεται με την σύνδεση ενός μέρους του κοινοβουλίου με τα πραγματικά κέντρα εξουσίας. Πράγματι, ορισμένοι βουλευτές διατηρούν οικονομικές και πολιτικές σχέσεις με τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Όχι όλοι όμως. Γιατί αν όλοι είχαν αυτήν την σχέση τότε η άσκηση της εξουσίας θα υπόκειτο πράγματι σε -κοινοβουλευτικό και όχι λαϊκό- έλεγχο. Και αυτό είναι κάτι που οι ελίτ της εξουσίας θέλουν πάση θυσία να αποφύγουν.

Ε. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΧΩΡΙΣ ΔΗΜΟ

Αν όμως το κοινοβούλιο χρησιμεύει σαν μια ψευδαίσθηση, ένα φαινόμενο, αυτό γίνεται για να κρύψει τί; Τί υπάρχει πίσω από τις ανούσιες ρητορείες και τις "συζητήσεις σε επίπεδο αρχηγών"; Τί είναι εκείνο που το κοινοβούλιο ουσιαστικά προστατεύει; Η απάντηση δεν μπορεί παρά να είναι μία: το μη φαινόμενο, με άλλα λόγια, το πραγματικό: την εξουσία του κράτους και του Κεφαλαίου.

Η κρατική ηγεσία και οι κρατικές υπηρεσίες αποκτούν ισχύ μόνο όταν εμφανίζονται ως λαϊκή υπόθεση, δηλαδή ως κοινοβούλιο και όχι όταν εμφανίζονται ως εξουσία, δηλ. ως αυτό που πράγματι είναι. Με αυτόν τον τρόπο, ο ψηφοφόρος νιώθει το κράτος δικό του. Ακόμη και όταν οργίζεται ή διαφωνεί ή διαμαρτύρεται για κάποια ενέργεια της κυβέρνησης, έχει πάντα την ευκαιρία να αναθεωρήσει την κρίση του στις επόμενες εκλογές. Ποτέ, όμως, δεν θα αμφισβητήσει την ίδια την ύπαρξη και την κοινωνική λειτουργία του κράτους. Γιατί να το κάνει; Δεν θεωρεί το κράτος ως κάτι αλλότριο. Βλέπει μπροστά του το κοινοβούλιο, του οποίου την σύνθεση -νομίζει ότι- καθορίζει ο ίδιος. Το κράτος μετατρέπεται έτσι σε μια δύναμη, υπερκείμενη μεν της κοινωνίας αλλά "καλή", που έχει σαν αποστολή την διατήρηση της "κοινωνικής ειρήνης". Και ποιος δεν θέλει την ειρήνη; (.)

Έτσι, η περίφημη κοινοβουλευτική δημοκρατία δεν είναι παρά μια "δημοκρατία" στην οποία οι ψηφοφόροι έχουν εκχωρήσει όλες τις εξουσίες τους στο κράτος και αναπαύονται ευχαριστημένοι διότι έχουν απαλλαγεί από τις ευθύνες. Δεν αντιλαμβάνονται, όμως, ότι πλέον ελλείπει ο δήμος, το κυρίαρχο σώμα των πολιτών και έχει απομείνει μόνο το κράτος, αδιαφιλονίκητος κύριος μιας κοινωνίας ερημωμένης.

ΣΤ. ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙ-ΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Μπροστά στις επικείμενες εκλογές, προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε ότι το να πάρουμε μέρος σε μια εκλογική διαδικασία σημαίνει ότι εκχωρούμε το φυσικό και αναφαίρετο δικαίωμά μας να αποφασίζουμε οι ίδιοι για την ζωή μας σε ανθρώπους που ενδιαφέρονται μόνο για την διατήρηση των προνομίων τους.

Δεν διαφωνούμε με την διαδικασία της ψηφοφορίας ως τέτοιας, με την έκφραση, δηλαδή, κάποιας γνώμης μέσω ενός ψηφοδελτίου. Είναι δυνατόν, μάλιστα, να λάβουμε μέρος σε δημοψηφίσματα, στα οποία η έκφραση της γνώμης μας θα έχει ουσιαστικά αποτελέσματα στην κοινωνική ζωή, όχι όμως όταν είναι διαμορφωμένα έτσι, ώστε "Ναι" ή "Όχι" σημαίνουν ακριβώς το ίδιο πράγμα. Διαφωνούμε με την εκχώρηση της κυριαρχίας μας μέσω της ψήφου. Διαφωνούμε με την καθυπόταξη της μειοψηφίας στα κελεύσματα της πλειοψηφίας. Θεωρούμε, αντίθετα, ότι κάθε μειοψηφία έχει δικαίωμα να ακολουθεί τους δρόμους που διαλέγει, στο μέτρο που δεν απειλεί, φυσικά, τα δικαιώματα της πλειοψηφίας.

Θεωρούμε ότι η Δημοκρατία ή είναι άμεση ή δεν είναι τίποτε. Ή είναι το "κράτος του δήμου" που συνέρχεται σε δημόσιες συνελεύσεις, στις οποίες όλοι, άντρες, γυναίκες και παιδιά έχουν ισότιμα δικαιώματα, για να αποφασίσει για ζητήματα της κοινότητας ή δεν είναι παρά μια ψευδαίσθηση που αποκρύπτει το ότι η κοινωνία είναι χωρισμένη σε διευθύνοντες και εκτελεστές. Ακούμε, ήδη, τις αντιρρήσεις: "Πώς είναι δυνατόν να εφαρμοστεί η άμεση δημοκρατία στα μεγάλα και πολυπληθή σύγχρονα κράτη, με τα τόσο πολύπλοκα προβλήματα;" Φυσικά είναι αδύνατον. Αν, όμως, θέλουμε πραγματικά να πολεμήσουμε τον συγκεντρωτισμό της εξουσίας θα πρέπει να δώσουμε έμφαση σε αποκεντρωμένες μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Θα πρέπει να αναδιαρθρώσουμε την κοινωνία κατά τέτοιον τρόπο ώστε κυρίαρχος θεσμός να είναι η μικρή κοινότητα και όχι το κράτος. Πόσο πολύπλοκα μπορούν να είναι τα προβλήματα μιας τέτοιας κοινότητας; Θα πρέπει να παραδεχθείτε ότι θα πρόκειται για μάλλον απλά προβλήματα. Παρ' όλα αυτά, πιθανόν να εγερθούν ζητήματα που θα απαιτούν την συνεργασία περισσότερων κοινοτήτων. Μα, και τότε ακόμη, εμείς δεν αντιτιθέμεθα στην αντιπροσώπευση. Οι εκπρόσωποί μας όμως θα πρέπει να αναλαμβάνουν την εντολή να αντικαταστήσουν τους πολίτες σε απολύτως συγκεκριμένα προβλήματα. Δεν θα πρέπει να έχουν καμιά αρμοδιότητα να επιλύουν αυτά τα προβλήματα αντί για εμάς. Θα πρέπει να είναι απλώς και μόνο υπεύθυνοι για την μεταφορά της λύσης που θα προτείνει η συνέλευση των ενδιαφερομένων πολιτών στην συνέλευση των εκπροσώπων. Η συνέλευση θα έχει το δικαίωμα να ανακαλεί τον εκπρόσωπο αμέσως μόλις εκπληρώσει αυτό το συγκεκριμένο καθήκον ή σε περίπτωση που είναι ανίκανος (.) να το εκπληρώσει.

Όλα αυτά αποτελούν απλώς μερικές από τις δυνατότητες των ανθρώπων που θα θελήσουν να πάρουν την ζωή τους στα χέρια τους. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι τότε θα μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν το πνεύμα τους με χιλιάδες διαφορετικούς τρόπους και να βρουν χιλιάδες διαφορετικές μεθόδους επίλυσης των προβλημάτων τους. Εμείς, έχοντας συναίσθηση των χρονικών, τουλάχιστον, ορίων μας, κάθε άλλο παρά επιθυμούμε να υποδείξουμε λύσεις-πανάκειες.

Μέχρι τότε, όμως, θα εναντιωνόμαστε στην νομιμοποίηση της εξουσίας "μιας μετριοπαθούς και εξαιρετικά διακριτικής ελίτ η οποία, σε Ανατολή και Δύση, κάνει ό,τι μπορεί για να αποδείξει ότι δεν υπάρχει".

[ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βασιστήκαμε ιδιαίτερα στο σημαντικότατο βιβλίο του Γιοχάνες Ανιόλι, "Ο Μετασχηματισμός της Δημοκρατίας" (εκδόσεις ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ). Τα στοιχεία για τον τρόπο ψήφησης των νόμων από το κοινοβούλιο (τουλάχιστον το ελληνικό) προέρχονται από το άρθρο του Ν. Αλιβιζάτου στο πρώτο τεύχος της "Επιθεώρησης Πολιτικής Επιστήμης" με τίτλο "Βουλή και Κυβέρνηση στη νομοθετική λειτουργία", όπως επίσης και σε δεκάδες άρθρα σε ελληνικές εφημερίδες που ...θρηνούν για τον "ξεπεσμό" του κοινοβουλίου. Το υποκεφάλαιο "Ο "Ηγέτης"" στηρίχθηκε στο βιβλίο του Βίλχελμ Ράιχ "Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού" (εκδόσεις ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ). Το βιβλίο "Οι Αναρχικοί και οι Εκλογές" της VOLONTÉ ANARCHISTE, καθώς και τα βιβλία του Πιοτρ Κροπότκιν και του Μάρραιη Μπούκτσιν που έχουν εκδώσει οι εκδοτικοί οίκοι "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ", "ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ" και "ΚΑΤ'ΕΞΑΝΟΣ" μαζί με το δεύτερο τεύχος της "Παρέκκλισης σε μια Αναρχοκομμουνιστική Προοπτική" (Ιούνιος 1989), συνέβαλαν σημαντικά στην διαμόρφωση της άποψής μας. Άποψη η οποία, όπως θα διαπιστώσει κάθε προσεκτικός αναγνώστης, έχει αρκετές ομοιότητες με την άποψη που εκφράζουν οι Αναρχοκομμουνιστές επαναστάτες. Παρ' όλο που εμείς, βέβαια, δεν είμαστε Αναρχοκομμουνιστές αλλά οι ...

Η παρούσα προκήρυξη εκδόθηκε από την Ομάδα Αντιστασιακών - Κοινοτιστών Νέας Σμύρνης υπό τον τίτλο «Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΩΝ ΤΗΛΕΘΕΑΤΩΝ» στις 27-9-1991 με την ευκαιρία της επετείου των 2500 χρόνων από τη γέννηση της δημοκρατίας.

Δημοκρατία. Μια λέξη που έχει σκοπίμως διαστρεβλωθεί, κακοποιηθεί και εξευτελιστεί σε απελπιστικό βαθμό στην εποχή μας. Οι πολιτικοί, οι δημοσιογράφοι και οι "πνευματικοί" άνθρωποι ονομάζουν "δημοκρατία" το πολίτευμά μας και εξυμνούν ως "δημοκρατικές" αρετές την τυφλή υπακοή στο κράτος και στον εργοδότη, την αποδοχή της εκμετάλλευσης, το σεβασμό απέναντι στην ιεραρχία και στα προνόμια και τη συμμετοχή στις εκλογές.

Είναι όμως δημοκρατικοί θεσμοί το κράτος, το κοινοβούλιο, οι εκλογές; Ή μήπως είναι ολιγαρχικοί; Έχει ο "κυρίαρχος λαός" οποιαδήποτε συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων; Η κυβέρνηση και οι 300 "εθνοπατέρες", τους οποίους εκλέγουμε κάθε 4 χρόνια, υποτίθεται ότι νομοθετούν και κυβερνούν προς το συμφέρον του "κυρίαρχου λαού". Όμως, οι πράξεις τους και οι αποφάσεις τους κατά τη διάρκεια της θητείας τους είναι εντελώς ανεξέλεγκτες από το εκλογικό σώμα, και αυτό όφειλε να είναι εξουσιοδοτημένοι εν λευκώ. Δεν υπάρχει καμία θεσμική δυνατότητα ελέγχου τους ή ανάκλησής τους από τον "κυρίαρχο λαό". Το μόνο που στην πραγματικότητα κάνουν οι "δημοκρατικά εκλεγμένοι αντιπρόσωποι" μας, είναι το να εφαρμόζουν τα σχέδια της παγκόσμιας πολιτικο-οικονομικής ελίτ για επέκταση της κυριαρχίας της και εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης. Ακόμα και οι αφελείς καταλαβαίνουν πλέον ότι οι επαγγελματίες πολιτικοί ενδιαφέρονται μόνο για τη διεύρυνση των προνομίων τους, για την εξασφάλιση της επανεκλογής τους και για τις μίζες. Και κανένας πολιτικός καριέρας δε μπορεί να πετύχει τίποτε απ' όλα αυτά αν δεν εναρμονίζονται οι σκοποί του και τα συμφέροντά του με αυτά του πολιτικο-οικονομικού κατεστημένου.

Είναι δυνατό να υπάρχει δημοκρατία σε μια κοινωνία όπου μια ελάχιστη μειοψηφία κατέχει τον κοινωνικό πλούτο κι εκμεταλλεύεται την πλειοψηφία; Για ποιά δημοκρατία μιλάμε όταν αυτή η ελίτ μονοπωλεί τα μέσα μαζικής "ενημέρωσης", κάνει καθημερινά πλύση εγκεφάλου, αποχαυνώνει και χειραγωγεί ολόκληρο τον πληθυσμό, παρουσιάζοντας μια διαστρεβλωμένη και ψευδή εικόνα της πραγματικότητας, κοιμένη και ραμμένη σύμφωνα με τα συμφέροντα των ισχυρών;

Υπάρχει σήμερα κάποια συμμετοχή των ανθρώπων στα κοινά; Αυτό που υπάρχει είναι η ιδιότητα, η αποξένωση από το κοινωνικό περιβάλλον, η ανευθυνότητα, η αδιαφορία, ο κυνισμός, η αποβλάκωση. Μοναδικό ενδιαφέρον του μέσου ανθρώπου φαίνεται να είναι η με κάθε μέσο συσσώρευση περισσότερων καταναλωτικών αγαθών. Η βασική προϋπόθεση της δημοκρατίας, ο πολίτης, είναι περιθωριακό φαινόμενο, εξαίρεση, ενώ κανόνας είναι ο υπήκοος, το μέλος της "σιωπηλής πλειοψηφίας". Δεδομένων αυτών των συνθηκών, θα ήταν μήπως υπερβολικό να πούμε ότι όποιος χαρακτηρίζει αυτό το σύστημα "δημοκρατία" είναι είτε απατεώνας είτε ηλίθιος;

Η αυθεντική, η άμεση δημοκρατία, δε μπορεί να υπάρξει σε μια κοινωνία μαζική. Προϋποθέτει την εφαρμογή αποκεντρωτικών μορφών κοινωνικής οργάνωσης, όπως είναι η κοινότητα με περιορισμένο αριθμό μελών. Μια άμεσα δημοκρατική κοινότητα χαρακτηρίζεται από την απουσία ιεραρχίας, προνομίων, ανισότητας. Όλα τα μέλη της είναι ίσα από πολιτική και οικονομική άποψη. Ο κάθε πολίτης έχει δικαίωμα συμμετοχής στη γενική συνέλευση της κοινότητας, στο μοναδικό σώμα αρμόδιο να καθορίζει τους θεσμούς και τους κανόνες που διέπουν τη ζωή της κοινότητας, και να παίρνει αποφάσεις για έργα και δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν. Όταν η γενική συνέλευση εκλέγει ή κληρώνει αντιπροσώπους για να εκτελέσουν μια απόφασή της, αυτοί είναι απλά εκτελεστικά όργανα, χωρίς προνόμια, με αυστηρά καθορισμένες αποστολές, περιορισμένες θητείες, συνεχώς υπόλογοι και ανά πάσα στιγμή ανακλητοί. Όλος ο ζωτικός πλούτος της κοινότητας [μέσα παραγωγής, διανομής, αγαθά κλπ.] είναι στη διάθεση όλων των μελών της, και αποκλείεται η μονοπωλήσή τους. Όλες οι συλλογικές δραστηριότητες της κοινότητας [παραγωγή, εκπαίδευση, περίθαλψη, επικοινωνίες, μεταφορές κτλ.] διευθύνονται άμεσα από τους συμμετέχοντες και συντονίζονται από τη γενική συνέλευση. Ένα δίκτυο αυτόνομων, αυτοκυβερνώνων κοινοτήτων βασισμένο στη συνεργασία και την αλληλεγγύη, θα μπορούσε να είναι λύση για τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα.

Η άμεση δημοκρατία δεν είναι μια πάγια κατάσταση. Είναι μια αδιάκοπη διεργασία στοχασμού, διαβούλευσης, πρότασης με πρότασης επικοινωνίας μέσα σε μια συνέλευση ελεύθερων και ίσων πολιτών, οι οποίοι θέτουν υπο αμφισβήτηση τους θεσμούς και τους κανόνες της κοινότητας, με σκοπό την αδιάκοπη μεταρρύθμισή τους προς το δημοκρατικότερο. Αυτή η ίδια διεργασία, αυτός ο δημόσιος δημοκρατικός χώρος διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων είναι το σχολείο όπου αναπτύσσει κανείς την κριτική ικανότητα, την ηθική ακεραιότητα, τη δύναμη της θέλησης και το πάθος της συμμετοχής στα κοινά, χαρακτηριστικά που συνιστούν την ιδιότητα του πολίτη.

Η δημοκρατία ή είναι άμεση ή είναι μια φάρσα. Είναι ασυμβίβαστη με την ύπαρξη κράτους, ιεραρχίας, αποκλειστικής κατοχής από άτομα ή ομάδες των παραγωγικών και των άλλων ζωτικών για την κοινωνία μέσων· αποκλείει την ύπαρξη γραφειοκρατών και επαγγελματιών πολιτικών. Δημοκρατία δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο σήμερα. Από εμάς εξαρτάται αν θα υπάρξει αύριο.